

Abusos de poder i vulneracions dels drets humans per part de les forces policials a l'Estat espanyol. Inici de 2014

**Membre col·laborador de la Plataforma
Pedro Álvarez¹**

“Si l'abús consisteix a fer ús d'un recurs o tractar una persona de manera impròpia, incorrecta, improcedent, il·lícita o il·legal, i autoritat és poder, sobirania, direcció o influència de qui controla el Govern, l'abús d'autoritat o de poder té lloc quan un dirigent, superior, funcionari públic... s'aprofita del seu càrrec i de la legitimitat que li confereix l'Estat per treure'n un benefici propi.

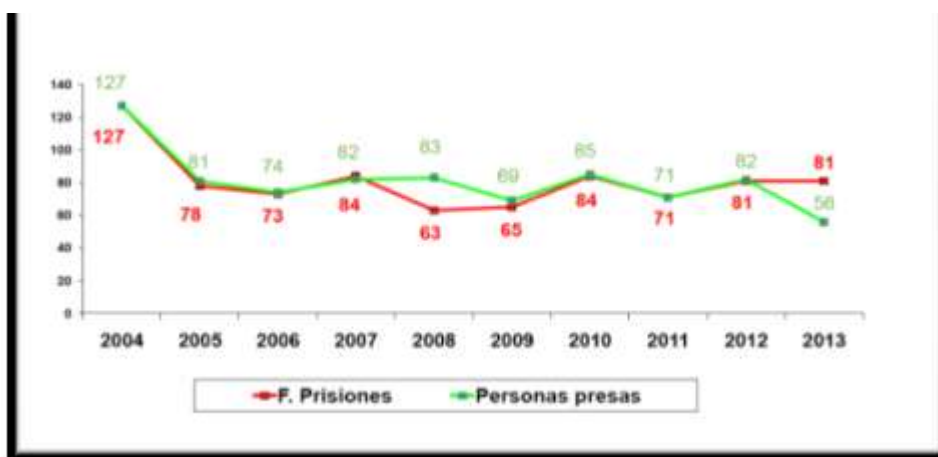
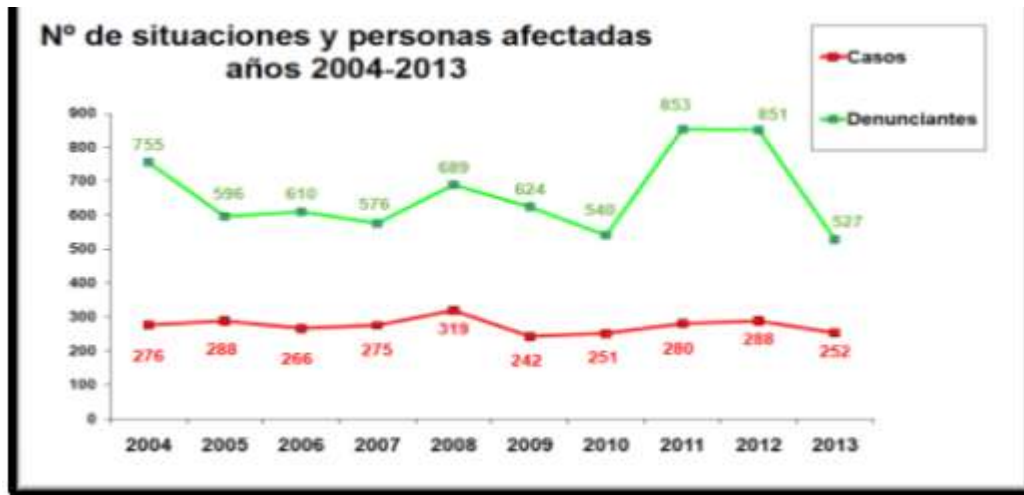
En el cas de les forces de seguretat, cometen un abús de poder quan es basen en la violència, la coacció, les tortures i molts altres mètodes de dissuasió social per obtenir informació, confessions, intimidació.”

Extret de: www.definicion.de/abuso-de-autoridad

Els abusos de poder per part de policies i funcionaris de presons i centres de internament han estat i segueixen sent quelcom habitual, i per molt que organitzacions, entitats i col·lectius socials intentin denunciar-ne els casos davant la justícia i la societat, aquests cossos gaudeixen d'un nivell molt elevat d'impunitat, tant política com judicial. I any rere any, l'Estat espanyol i el Govern de la Generalitat fan cas omís dels crims que surten des de dins de les clavegueres de l'Estat, i any rere any, les llistes de morts, torturats i abusos a les presons, comissaries, centres d'internament i al mateix carrer a mans de funcionaris públics es van incrementant. La vulneració constant dels drets fonamentals passa desapercebuda per la societat, ja que els mitjans d'informació estan al servei dels mateixos que permeten aquestes pràctiques. Per tant, busquen sempre la manera de manipular el seu discurs perquè la societat acabi acceptant aquestes pràctiques. A més, recorren en molts casos a la distorsió dels fets, l'encobriment de proves i la difamació de la imatge de la víctima per acabar fent-la veure, davant l'opinió pública, com a culpable del que li ha passat.

¹ Nota dels editors: L'autor d'aquest document (que ha facilitat les seves dades a l'editorial de la revista) prefereix mantenir l'anonimat perquè la seva tasca està exclusivament motivada pel sentit de la justícia i pel desig de contribuir a difondre situacions flagrants d'abús i injustícia, que és la tasca que caracteritza la Plataforma en què col·labora.

Per començar, servim-nos de les dades recollides per organitzacions que treballen per la defensa dels drets humans (DDHH). En aquest cas les dades han estat recollides, durant la darrera dècada, per la Coordinadora per a la Prevenció i la Denúncia de la Tortura (CPDT), que aquest 2014 celebra els seus 10 anys (www.prevenciontortura.org).

MUERTES EN PRISIÓN 2001-2013

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Conocidas por CPDT en total	49	60	63	106	66	63	105	56	41	52	54	64	47	826
Conocidas por CPDT en prisión	27	33	26	77	42	36	76	36	29	46	35	42	29	537
A - Reconocidas por SGIIPP en prisión	143	152	160	186	201	216	202	225	224	185	149	160	162	2.367
B - Reconocidas por Generalitat en prisión	72	63	65	61	74	52	66	57	56	53	55	44	62	782
Total reconocidas en prisión (A + B)	215	215	225	247	275	270	268	282	280	238	204	210	224	3.149
% del total conocido por CPDT en prisión	12,5%	11,4%	11,5%	11,9%	11,2%	14 %	26,1%	12,7%	9,9 %	19,2%	17,1%	20 %	12,9 %	17 %

En resum, han registrat 6.621 denúncies de tortures o maltractaments i 833 morts sota custòdia a l'Estat espanyol en l'última dècada. I com veurem després, les xifres van augmentant.

Però fem primer una petita descripció de què són els abusos de poder i qui els exerceix, per veure després quines persones o col·lectius són més vulnerables a aquests abusos i en pateixen les pitjors conseqüències. A més, farem un seguiment cronològic dels diversos casos que s'han donat a l'inici d'aquest any 2014 a l'Estat espanyol. Per acabar de concretar, veurem com es vulneren els drets humans més bàsics, i de manera reiterada, amb tota legitimitat i impunitat, a dins dels centres d'internament, les presons, les comissaries i els carrers de les nostres ciutats i pobles.

Si pretenem entendre els abusos de poder de les forces i cossos de seguretat de l'Estat espanyol (a partir d'ara, "abusos policials"), haurem de saber què són els abusos de poder, per una banda, i què fa la policia, per l'altra. Dins del que serien els abusos de poder, ens centrarem en els que vulneren de manera més flagrant els drets bàsics de tota persona, és a dir, la tortura i els maltractaments físics i psíquics, l'assassinat (o inducció al suïcidi), la mort sota custòdia, els tractes degradants i racistes, el segrest institucional (legitimat per la força de l'Estat de Dret) en presons i centres d'internament, les deportacions "en calent" a la frontera sud, i una llarga llista de fets que no només vulneren qualsevol legislació o declaració universal, sinó que incompleixen diversos articles de les seves lleis i codis ètics¹.

Per seguir endavant, hem de tenir una cosa molt clara en començar a analitzar les forces de seguretat a l'Estat espanyol: la policia és una de les institucions socials

menys estudiades (D. Torrente, 1992). La precarietat de dades empíriques fa que l'activitat policial es porti amb un total hermetisme (J. Sabaté, 1981: 143).

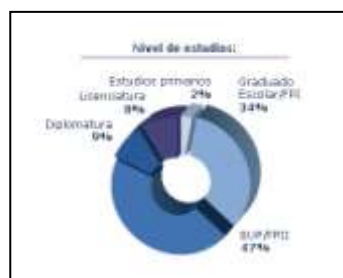
La policia moderna sorgeix durant el segle XIX i està estretament lligada a l'aparició del sistema capitalista i de la urbanització, que va fer necessària la creació d'una institució que controlés la massa de nous treballadors fabrils. Des de llavors, la seva funció primordial ha estat la del control social (D. Torrente, 1992). I actualment el segueix exercint, però s'ha perfeccionat; per exemple, amb l'augment de la videovigilància, que permet controlar sense la presència física de cap agent de les forces de seguretat.

Amb totes aquestes mancances en dades i estudis sobre la policia, intentarem ara fer un retrat de les forces de seguretat de l'Estat, les policies nacionals, autonòmiques i locals, juntament amb els funcionaris de presons i de centres d'internament, ja que, tot i les diferències, tots acaben tenint les mateixes funcions.

Una primera cosa a observar és qui són les persones que elegeixen aquesta professió. Segons els codis ètics dels diferents cossos policials, "la profesión policial implica siempre un componente vocacional que es imprescindible para el correcto desempeño de su misión" (Código Ético CNP: 5). Tot i la falta de dades, podem trobar estudis de fa uns anys que ens ensenyen que aquest component vocacional no es dona de manera tan generalitzada, per no dir que és quasi inexistent. Segons un estudi de la Generalitat de Catalunya (1981, s/p), només el 5,4% dels policies locals de Catalunya van optar pel servei policial com a primera ocupació. En una altra enquesta feta a la policia local de Gasteiz, només 12 de 152 (el 7,9%) dels membres del cos havia triat el treball policial com a primera ocupació (J. Sabaté 1981: 144). Si fem cas del seu propi codi ètic, en no ser una feina vocacional, es pot entendre que els cossos policials no desenvolupin correctament la seva "missió".

Per altra banda, podem observar que els nivells d'estudis exigits per entrar en els cossos policials són els més elementals. Amb això no volem dir que sense estudis reglats no es pugui tenir intel·ligència. El que volem dir és que per ser d'algun cos policial s'haurien d'entendre les lleis que s'han d'aplicar i els diferents codis ètics que regeixen els cossos policials. Per tant, l'aplicació de mètodes apropiats de selecció i formació de personal, al qual s'hauria d'exigir titulació universitària, en particular la de dret (Barbero Santos, 1985: 39), serviria per protegir de manera més eficient els drets bàsics, vulnerats en l'actualitat de manera quasi sistemàtica en diverses circumstàncies extremes (detenció, presó, internament i immigració il·legal). Tot i que no podem oblidar que en l'activitat diària de molts agents hi trobem actituds de superioritat que s'haurien de considerar també abusos de poder policials.

Tot i que no hi ha moltes dades sobre això, se'n poden trobar algunes que poden ajudar-nos a veure com els agents amb estudis superiors (llicenciatura, graus...) no són, ni de bon tros, la majoria.

Com podem observar en la gràfica extreta de la pàgina web de l'Ertzaintza (Policia Autònoma d'Euskadi), el 2011 només el 17% dels seus membres tenia estudis de llicenciatura o diplomatura. Per altra banda, és igual de preocupant que la meitat dels càrrecs superiors del CNP no tingui cap estudi superior. Dins dels comissaris principals, no tenen estudis superiors 71 dels 150 membres (un 47,33%). En la següent categoria professional, la de comissaris, el percentatge és més gran: gairebé 200 dels 350 no tenen estudis superiors (un 77%). En la següent escala, d'inspectors a inspectors en cap, uns 3.500 dels 5.500 agents no tenen estudis (un 57,1%) (noticias.lainformacion.com):

Nivel de estudios	Al ingresar		En verano 1981	
	Núm.	%	Núm.	%
Certificado de Enseñanza Primaria	92	64,8	85	60
Certificado de Graduado Escolar	13	9,2	16	11
Bachillerato Elemental o Comercio Inc. ...	12	8,4	9	6
Bachillerato Elemental o Comercio Com. ...	5	3,5	5	4
Bachillerato Superior Incompleto	2	1,4	1	0,7
Bachillerato Superior Completo	10	7	9	6
Estudios de Grado Medio Incompletos ...	6	4,2	5	4
Estudios de Grado Medio Completos	2	1,4	3	2
Estudios Universitarios	0	0	1	0,7
No contestan	0	0	8	5,6
<i>Total</i>	<i>142</i>	<i>100</i>	<i>142</i>	<i>100</i>

(Curbet 1981; 53)

Fins ara hem vist com, tot i ser imprescindible el component vocacional dins els cossos policials, aquest és quasi inexistent. A més, hem vist com el nivell d'estudis, que afecta directament les capacitats per entendre i aplicar les lleis i normes deontològiques, és igualment insuficient. I ara, per acabar d'entrar en el motiu pel

qual són tan habituals els abusos de poder, veurem la falta de regulació interna, la poca claredat en les funcions policials i la nul·la professionalització.

L'hermetisme en què viuen les forces de seguretat fa que la seva redefinició en les societats modernes sigui més lenta. Organització conservadora per definició, la seva missió és mantenir l' statu quo enmig d'una societat que, paradoxalment, canvia a ritmes accelerats (D. Torrente, 1992: 291). En aquest sentit, una característica destacada de la coacció policial (tant la preventiva com la repressiva) és l'absència de regulació amb la suficient densitat per rebre tal nom (GEPC). I és en aquesta coacció policial on trobem l'arrel dels abusos de poder per part de les forces de seguretat. Respecte a la qüestió de la violència, l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986, sota la fórmula de "principis bàsics d'actuació", es limita a dir que "actuar con la decisión necesaria y sin demora para evitar un daño grave, inmediato e irreparable y orientarse por los principios de congruencia, oportunidad y proporcionalidad en la utilización de los medios". A més, assenyala que en les detencions es llegiran els drets, es portarà placa identificadora i es tractarà amb respecte el detingut/da, i limita l'ús de les armes de foc a situacions de "riesgo racionalmente grave para su vida, su integridad física o las de terceras personas, o en aquellas circunstancias que puedan suponer un grave riesgo para la seguridad ciudadana" (GEPC). Queda clar que la falta de claredat i regulació en un tema tan important com aquest pot tenir gat amagat. Interessa que l'activitat policial quedi amagada i tapada en buits legals i interpretacions molt flexibles i totalment subjectives dels agents que apliquen les normes.

En resum, les forces de seguretat són les encarregades de posseir el poder coercitiu i la legitimitat per fer ús de la força, i la seva funció és mantenir l'ordre establert a través d'unes lleis que no poden conèixer a causa del seu baix nivell d'estudis sobre dret. L'activitat policial es mou en l'arbitrarietat dels qui apliquen el reglament, i dóna llibertat i legitimitat a l'actuació de l'agent, però, com veurem a continuació, hi ha un component polític en les seves actuacions.

Els lligams entre policia i política/estat vénen de molt lluny. Per tant, sense fer un repàs històric, veurem quina relació hi ha entre els governs democràtics dels estats i les seves forces de seguretat. Actualment hi ha una tendència de tots els governs a favor d'estendre la seva influència i el seu control a totes les esferes socials, utilitzant tots els mitjans necessaris (Jar Couselo, 1999: 213). Tenen tendència a col·locar en els llocs de responsabilitat d'aquestes institucions públiques i privades persones afins als seus fins ideològics. Per tant, la política intenta tenir controlada la policia, i aquesta, a part de les funcions relacionades directament amb la ciutadania i les lleis, té una funció política, com a braç repressiu de la classe dominant. Així, veiem com la seva funció de control social passa a ser control polític, cosa que seria més normal d'un estat que es considerés autoritari (J. Sabaté, 1981: 135). En aquest sentit, una característica dels cossos policials és l'existència d'una autoritat de la qual ells són (co)partícpis, i que legitima la seva actuació.

LES PERSONES INTERNES DEL CIE DE LA ZONA FRANCA COMENCEN EL 2014 DE LA MATEIXA MANERA COM ACABAREN L'ANY ANTERIOR

Els primers mesos de 2014, els abusos policials, els maltractaments i les vulneracions dels drets humans (DDHH) que pateixen les persones emigrants a l'Estat espanyol han estat una altra vegada constants. A principis d'any, una comissió de diputats del Parlament van aconseguir entrar al Centre d'Internament d'Immigrants (CIE) de la Zona Franca fent-se passar per familiars, per constatar el que des d'organitzacions i entitats pro drets humans feia temps que es denunciava. Arran d'això, la premsa es va fer ressò de la situació de les persones que hi són segrestades.

Per entendre tot el que ha succeït, hem de remuntar-nos al 3 de desembre del 2013, quan fou trobat, penjat a la seva cel·la, Aramis Manukyan (Alik, com el coneixien els més propers). Segons la Policia Nacional, encarregada de la gestió del centre, s'havia penjat amb els cordons de les sabates. A més, des d'aquest cos es remarcava que havia entrat a la cel·la amb aparent normalitat. Però segons testimonis que foren preguntats a través de la plataforma Tanquem els CIE (tanquemelscies.blogspot.com), Alik havia tingut un enfrontament previ amb la policia, en el qual havia rebut cops, i havia estat tancat en una cel·la d'aïllament, on va estar cridant i gemegant durant hores.

Arran d'aquest fet, el síndic de greuges de Catalunya, la plataforma Tanquem els CIE i entitats armènies de Catalunya van començar a recollir informació de cara a fer una denúncia pública i jurídica. Paral·lelament, una trentena d'interns del CIE de la Zona Franca van començar una vaga de fam per denunciar tant la mort del seu company Alik com la situació de vulneració dels drets bàsics que pateixen les persones que són retingudes en aquests centres.

Abans de seguir amb el que va succeir com a conseqüència de la mort d'Alik, hem de veure, primer de tot, què són aquests centres, el seu funcionament i la seva gestió. Actualment, l'Estat espanyol reconeix 8 centres d'internament d'estrangers (tot i que n'hi ha d'altres no reconeguts oficialment), els quals tenen una característica comú, l'opacitat i la informalitat amb les quals operen, fent molt difícil que entitats i organitzacions puguin entrar-hi per informar del que hi passa.

Els CIE són "establiments públics de caràcter no penitenciari on s'ingressa, cautelarment, estrangers que estan pendents que s'executi una ordre d'expulsió al seu país d'origen". És a dir, una presó on retenir les persones emigrants que estiguin en una situació d'irregularitat administrativa (art. 61 i seg. de la Llei orgànica 4/2000) o en situació d'irregularitat penal (art 89.6 del Codi penal). Segons la Llei orgànica 4/2000 (modificada per la Llei 2/2009), l'internament seguirà una reglamentació, i és en aquesta falta de regulació on trobem la principal causa de la constant i permanent indefensió de les persones internes, tant jurídica

com personal, i dels constants abusos de poder que pateixen a mans dels seus carcellers, així com la total impunitat judicial i política que envolta aquestes pràctiques arreu on imperen.

Recuperem ara el fil que havíem deixat i tornem a finals del 2013, quan després de la mort d'Alik una trentena d'interns es van declarar en vaga de fam i les organitzacions socials es començaren a moure. El dia 31 de desembre, com fa molts anys, es celebren a Barcelona unes jornades per denunciar la situació de les persones preses, en les quals es realitzen marxes al voltant de les presons de Wad Ras i la Model i al voltant del CIE de la Zona Franca. Però aquest any els ànims estaven tensos al CIE pels fets succeïts a partir de la mort d'Alik i, segons les fonts recollides per la plataforma Tanquem els CIE (PT CIE), els policies nacionals encarregats del centre es van embriagar celebrant el cap d'any i van decidir (o van rebre ordres) de castigar els interns. A més, un dels membres de la PT CIE va rebre una trucada d'auxili d'un dels interns: "Aquí estan pegant a persones, se n'han endut tres, els mataran a cops. Truca a algú perquè vingui, que vingui algú o els mataran!" L'endemà, l'1 de gener del 2014, començava igual com havia acabat per als interns l'any anterior. Algunes de les persones internes van denunciar formalment a la direcció del centre les pallisses rebudes sense justificació, i la resposta van ser noves pallisses, aquest cop a les dutxes.

Tot i els intents per entrar per la via oficial al CIE, tots s'havien denegat, tant en l'àmbit europeu com en l'àmbit català i espanyol. Segons Cristina Fernández (advocada de la PT CIE i membre de l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans de la UB), "la denegació de les tres sol·licituds és una mostra de la falta de transparència imperant en el CIE, però no volíem que això fos un impediment perquè la classe política conegui la seva realitat" (ElDiario.es). Per tant, van decidir que diputats de diversos partits amb representació al Parlament de Catalunya entressin el divendres 10 de gener del 2014 al CIE, però fent-se passar per familiars, i no pas en qualitat de diputats. A més, van convidar una eurodiputada del Partit Verd alemany perquè els acompanyés. Segons la mateixa Cristina Fernández, "han pogut veure el resultat dels cops, parlar amb les famílies a la sala d'espera i conèixer la situació de violació de drets humans que es dona aquí". Isabel Vallet, de la CUP, deia que "hem estat amb un company georgià que ens explica que 50 interns van començar una vaga de fam arran dels fets del dia 31 i cinc encara la segueixen" (ElDiario.es). Tot i aquest apropament dels polítics, no podem oblidar que, quasi de manera sistemàtica, la classe política es tapa els ulls i les orelles davant dels casos d'abusos de poder, morts i vulneracions de DDHH, i la denúncia d'aquests recau en les víctimes i els seus entorns, així com en les organitzacions socials. En aquest sentit, podem remarcar la manifestació realitzada el dissabte 11 de gener a Barcelona, o la del 31 d'aquell mateix mes, en la qual s'aplegaren unes 10.000 persones, segons els organitzadors, i en la qual es reclamava el tancament dels CIE i que s'aturessin les deportacions.

Aquests fets no fan més que presentar-nos la punta de l'iceberg, i per tant, per tancar aquesta part referent als CIE, farem una petita descripció del que succeeix

en el dia a dia d'un centre d'aquestes nefastes característiques, a part dels insults i els abusos d'autoritat (informe Migreurop):

- Situacions d'indefensió jurídica davant l'ordre d'expulsió, en no disposar de cap advocat.
- Indefensió jurídica a l'hora de denunciar qualsevol vulneració de DDHH. En la majoria de casos els interns són expulsats abans de poder declarar i, a més, moltes gravacions de les càmeres són destruïdes, els agents no porten identificació i els metges amaguen les lesions.
- Vulneració del dret a asil. Les persones internes no reben cap assessorament jurídic i no coneixen aquest dret universal. A més, cal remarcar que, quan sí que es sol·licita, al sol·licitant se li aplica un procediment d'urgència que accelera el procés d'expulsió i evita que la demanda d'asil arribi als tribunals.
- Atenció mèdica insuficient i deficient. No reben atenció ni a l'entrada ni a la sortida del CIE, i, a més, no disposen de recursos per a tractaments de malalties cròniques o infeccioses, addiccions...
- Condicions de vida i d'habitabilitat pèssimes. Les instal·lacions són antigues i inadequades. Fins i tot els centres nous presenten greus deficiències (cel·les petites, falta d'espais comuns, manca de ventilació de les cel·les...). Els interns no reben les atencions necessàries i això provoca el deteriorament de les condicions de vida dins els CIE.
- Cel·les d'aïllament per castigar les infraccions. No cal cap autorització judicial per tancar-hi els interns, i tampoc no es registren els ingressos ni el temps que hi passen els interns.
- Es vulneren constantment els règims de visites i de comunicació amb l'exterior. Les visites són poques i es fan en pèssimes condicions i sense intimitat, ja que es fan en presència d'un policia.
- Falta de traducció en qualsevol dels tràmits. En ocasions, les persones internes es veuen obligades a firmar papers sense saber què hi posa.

Aquestes són algunes de les situacions en què es vulneren drets bàsics i en què l'Estat i la policia abusen del seu poder. A més, hi ha col·lectius que, per les seves condicions, són més vulnerables a patir abusos de poder. Dediquem un moment a parlar dels menors d'edat, les dones i el col·lectiu LGTB dins dels CIE, que a més de ser víctimes de les injustícies abans descrites, pateixen una sèrie de situacions que encara fan més difícil la seva vida digna als CIE (Women's Link Worldwide).

- Indefensió de les víctimes d'explotació sexual. Els protocols per identificar els casos no són efectius. A més, pateixen una total desprotecció en temes relacionats amb les demandes d'asil i la protecció internacional. Moltes dones víctimes d'aquests tipus d'abusos estan perseguides als seus països d'origen per la qüestió de gènere, i segons la Convenció de Ginebra haurien de rebre asil i protecció. A més, els processos de detecció de casos d'abusos sexuals es realitzen amb la presència de diversos policies, fet que

crea una situació de falta de intimitat i confidencialitat que fa que en moltes ocasions les internes no reconeixin la seva situació.

- Denegació i falta d'accés a la salut. Es funciona amb uns cupons diaris, però són els mateixos policies els que decideixen qui ha de ser atès. No hi ha servei de traducció i les dones que necessiten tractament no el reben de manera adequada.
- Falta d'accés a serveis de salut sexual i reproductiva. Les dones embarassades no reben atenció mèdica especialitzada. L'accés a la higiene personal quan tenen la regla és limitat pels policies, que són els encarregats de donar-lo cada vegada que una dona el sol·liciti.
- Pateixen discriminació de gènere per part dels policies del centre. Tenen menys temps per estar al pati o en espais comuns, que alhora acostumen a ser més deficients. A més, són elles mateixes les que s'encarreguen de la neteja de les instal·lacions.
- Tota aquesta situació d'indefensió es veu reforçada per la impunitat de què gaudeixen les autoritats policials en relació amb els abusos de poder (que arriben fins i tot als abusos sexuals) i els maltractaments de les dones en situació irregular.
- A més, els col·lectius LGTB no reben una consideració especial a l'hora d'ordenar la seva repatriació, ja que haurien de tenir protecció i asil en els casos en què puguin patir alguna situació de clara discriminació per la seva condició al país d'origen.
- Sobre els menors de edat, cal dir que la legislació de l'Estat espanyol prohibeix el seu internament als CIE. Tot i això, s'han identificat casos en què els menors han estat internats i posteriorment expulsats. Hi ha diverses maneres de detectar si una persona és menor, però la que utilitzen els CIE (anàlisi òssia del canell) presenta un gran marge d'error. Per tant, els metges decideixen internar-los sense saber del cert l'edat que tenen.

Totes aquestes situacions de vulneració de DDHH són difícils de detectar i, per tant, difícilment poden rebre una atenció especialitzada. Això és degut principalment a la falta de regulació i a la impossibilitat d'entrar als CIE per part d'organitzacions i entitats socials.

ELS MURS DE LA VERGONYA S'ENFOSQUEIXEN MÉS DURANT EL 2014

“Totes les presons que construeixen els sers humans estan edificades amb totxanes de la vergonya perquè ningú no vegi com els sers humans maltracten els seus germans.”

Oscar Wilde

Mentre a Palestina o a la frontera sud de l'Estat espanyol s'aixequen murs de la vergonya per tancar, aïllar i massacrar poblacions senceres, dins de les nostres ciutats o als afores de les nostres poblacions hi trobem els mateixos murs. Els tenim al costat de casa i quan hi passem pel costat mirem cap a una altra banda.

Ens han socialitzat en l'acceptació de la desigualtat social, i amb valors d'una elit dominant que ens "obliga" a creure que les presons són necessàries, que compleixen la funció de "reinsserir" les persones que hi entren, i amb això ens quedem tranquils. I al final aconseguen el que volen, fer-nos còmplices de la barbàrie. Xosé Tarrío González acabava el seu llibre *Huye, hombre huye* amb el següent fragment: "...mi bolígrafo murmura entre las frías paredes de esta fría tumba de cemento, edificada sobre vuestra fría conciencia. Murmullos que erizan el vello y ante los que también siento frío, un frío moral y humano... No dejaré que maten mis sentimientos ni mis opiniones, ni apagar mis gritos ni mi sentirme niño ni la libertad que siento palpitar dentro de mí. No permitiré que encadenen mis valores con mentiras: ellos constituyen la sal de mi existencia, mi alimento. No soy un gemido: soy un grito de guerra desde la interminable noche de las tinieblas carcelarias".

Per començar, i per entendre la situació a principis del 2014, veurem de manera ràpida com va acabar el 2013 pel que fa a mobilitzacions en defensa de les persones preses:

- El 22 de desembre es realitza una marxa a la presó de Brieva (Àvila), on poc abans havia estat traslladada la Mónica, presa anarquista detinguda a Barcelona. La marxa, que va transcórrer amb normalitat, volia fer-se sentir perquè les persones internes rebessin la calor de la solidaritat. Però, com hem dit, a la policia no li interessa que això succeeixi. Per tant, van aparèixer 6 o 7 cotxes de la policia, que va identificar, registrar i agredir la trentena de persones que hi participaren. Queda clara la seva posició envers la gent que denuncia les injustícies dins de les presons (web Presó=Tortura).
- El 26 de desembre es produeix la IV Marcha a la Prisión de Sevilla II amb el lema "Contra la tortura y los malos tratos en la prisión".
- El 29 de desembre es realitza una marxa a la presó del CP de Villanubla (Valladolid) amb el lema "Abajo los muros, abajo el capital".
- El 31 de desembre tenen lloc dues marxades a les presons, una a Barcelona i l'altra a Mallorca. En aquesta darrera, el lema va ser "Només una societat injusta necessita presons". A Barcelona, amb el lema "Ni les lleis, ni les reixes acabaran amb la solidaritat", la XVII Marxa Solidària amb les Persones Preses va denunciar la situació que pateixen els interns a les presons i la mateixa existència d'aquestes amb manifestacions als CP de Wad Ras i la Model, i al CIE de la Zona Franca (com ja hem explicat, la marxa va servir d'excusa per apallissar interns d'aquest centre).

El dia 4 de gener del 2014, José Antúnez Becerra comença una vaga de fam per reclamar la seva llibertat. El dia 10 de gener, el mateix divendres que els diputats entraven al CIE de la Zona Franca, Luis Miguel Mingorance Corral es declarava en vaga de fam indefinida a la presó de Soto del Real, a Madrid, per fer les següents reivindicacions (Informe Presó=Tortura: 10):

- Fi de les cel·les d'aïllament
- Fi dels fitxers FIES
- Màxim de 20 anys de presó per als presos comuns
- Llibertat per a les persones malaltes terminals
- Fi de la tortura psicològica
- Recuperar les seves pertinences, retingudes al CP de Sevilla II
- Tractament individualitzat als presos de primer grau
- Treball remunerat per a totes les persones preses
- Que se'l posi en el tractament d'interferó
- Valoració psiquiàtrica mensual als presos de primer grau, ja que aquest grau causa seqüeles que duren tota la vida

L'any començava a les presons de l'Estat espanyol amb les mateixes reivindicacions que, any rere any, han omplert els centres penitenciaris (CP): que s'aturin els abusos de poder, les tortures, l'aïllament i les condicions de precarietat i injustícia de la vida dins dels CP de l'Estat espanyol.

La primera mort del 2014 de què es té constància és la d'un jove de 24 anys, del qual no s'ha pogut verificar la informació. Es treia la vida en el CP de Burgos el dia 11 de gener, fet que va deixar commocionats els seus companys de presó. Havia començat a prendre psicofàrmacs, o altres drogues legals i/o il·legals, com moltes de les persones preses. Aquesta acaba sent la sortida quan perds la llibertat i, segons sembla, aquesta va ser la causa de la seva mort: el suïcidi induït per la pròpia situació penitenciària, per aconseguir sortir d'aquells murs (web Presó=Tortura).

La segona mort a les presons de l'Estat espanyol, de la qual sí que se'n té més informació, va ser la de José María Ocaña Díez, *Orka*, al CP d'Aranjuez, després d'haver passat 26 anys a la presó i quan estava a punt de començar a gaudir de permisos per sortir. El dia 29 de gener del 2014, a l'hora del recompte, el trobaven mort a la seva cel·la, a causa de la desatenció i l'abandó mèdic al qual estava sotmès. Sofria atacs epilèptics i pèrdues de coneixement, tenia diagnosticada l'hepatitis C i no rebia tractament, era seropositiu i en diverses ocasions li havien denegat els retrovirals, tot i el seu delicat estat de salut (Informe Presó=Tortura: 2). L'article 208 del reglament penitenciari preveu, respecte a les prestacions sanitàries, que a totes les persones internes, sense excepció, se'ls garantirà una atenció medicosanitària equivalent a la que rep el conjunt de la població, però en realitat això no passa i en casos com els d'*Orka*, que estava en lluita per defensar la dignitat de les persones preses, la mort del pres va passar a ser un assassinat encobert, segons informa la campanya Presó=Tortura.

Dos dies abans de la "mort" d'*Orka*, Mariano Torres Fernández, un pres que estava de trànsit al CP del Dueso, enviava una carta per demanar ajuda al col·lectiu Presó=Tortura, on explicava les tortures que havia patit. "Estando en El Dueso puse una cortina en la ventana porque me daba el sol y no podía dormir. Vino un jefe de servicios camuflado y me dijo que la quitara; yo la quité al instante pero el

funcionario echaba peste a vino que tiraba para atrás. Yo, como no sabía que era jefe de servicios, le dije que viniera uno para hablar con él, y me dijo: «espera que vas a hablar con quien yo te diga». Vinieron unos quince funcionarios, entraron, me tiraron al suelo, me esposaron de pies y manos con los grilletos y empezaron a pegarme patadas y puñetazos durante más de una hora. Después me trasladaron a una celda de sujeción mecánica. Me dijeron que me iban a matar, se ensañaron conmigo, tenía sangre por todos los lados. Me rompieron la nariz con las porras, me llenaron todo el cuerpo a golpes, lleno de contusiones” (Informe Presó=Tortura: 36).

Aquest relat, des de dins dels murs de la vergonya, ens ensenya com pot ésser de brutal la indefensió que viuen les persones que estan preses o internades en algun centre, ja que això podria ser un relat de qualsevol CIE o centre de menors, que estan a mercè dels seus carcellers. Igual com hem vist que succeïa el dia 31 de desembre de 2013 al CIE de la Zona Franca, una borratxera dels funcionaris responsables de la custòdia dels interns pot ser una causa suficient per rebre una pallissa. A més, en tots dos casos hi havia un component comú que va propiciar la clara vulneració dels DDHH: els interns que rebien l’abús de poder havien denunciat una prèvia situació d’indefensió, ja que uns estaven en vaga de fam des de la mort del seu company Alik, i en el cas de Mariano, acabava de posar una denúncia per tortures al CP d’A Lama. Com veurem, aquesta és una pràctica habitual per part de l’Administració, que tendeix a agreujar la situació de les persones preses o internades, que *per se* ja és precària i denigrant, castigant de manera il·legal i brutal qualsevol denúncia interposada contra carcellers i institucions penitenciàries. És a dir, que quan reps un abús de poder, aquest mateix poder et diu “queda’t quiet, no diguis res, o les conseqüències seran molt pitjors”.

Davant situacions com aquestes, la responsabilitat de la denúncia no corre a càrrec de cap institució o entitat, ni es veu cap polític (com hem vist en el cas del CIE) que entri al centre per conèixer com és la situació de les persones preses. Aquestes són i viuen oblidades per la gran majoria de la societat. Per tant, les encarregades de denunciar públicament i jurídicament aquests casos acaben sent les mateixes famílies i amics, i col·lectius que han sorgit arran de les lluites de dins les presons i que han aconseguit trobar en certes persones i col·lectius un suport necessari i incondicional. En aquest sentit, i per acabar, veurem algunes de les mobilitzacions que s’han realitzat durant els primers compassos del 2014 (web Presó=Tortura).

- El dia 11 de gener, i sota els lemes “As ricas más ricas e as pobres más pobres” i “Basta de injustiza! Loitemos pola liberdade”, es realitzava la XIV Marcha al CP de Teixeiro.
- Els dies 18 i 19 de gener van tenir lloc a Granada unes jornades de solidaritat amb els presos en lluita, organitzades per la CNT i la campanya Presó=Tortura. Després d’una manifestació per la ciutat, es va realitzar una marxa a la presó d’Albolote.
- El 31 de gener va haver-hi una concentració davant l’edifici d’institucions penitenciàries de Barcelona en solidaritat amb el pres J.

Antúnez Becerra, que, com havíem dit, estava en vaga de fam des del 14 de gener. S'hi va llegir una carta de Becerra on explicava els motius que l'havien dut a començar aquesta acció i on, per acabar, dedicava aquestes paraules a qui participava en la concentració: "Cuando hay mucha gente buena que lo ha perdido todo, su trabajo, su vivienda hasta la dignidad del ser humano, por gentes malvadas y sin escrúpulos, y ellos que hacen tanto daño quedan impunes y los pobres desgraciados como yo pagan las consecuencias de una justicia manipulada."

LA FRONTERA SUD ESPANYOLA EN EL PUNT DE MIRA

"... hoy en día el símbolo desafiante de la separación entre dos mundos y de una evidente gestión policial de la inmigración, además de ser la muestra más elocuente del refuerzo de esa idea de Europa Fortaleza que acepta dentro de su territorio solo aquellos inmigrantes capaces, buenos y cualificados."

Soddu, P. (extret de l'informe d'APDHA: 21)

Una de les pàgines més negres de la història recent a l'Estat espanyol és la dramàtica situació que es viu a la frontera sud (FS). Any rere any, milers de persones, la majoria gent molt jove, intenten creuar-la de manera il·legal per aconseguir entrar a Europa i, per desgràcia, per a moltes aquest és l'últim viatge que faran. Aquestes persones, provinents del continent africà, fan llargs viatges des dels seus països d'origen, deixant enrere família, amics i les seves vides, a la recerca d'un "somni", l'Europa de l'abundància. Fugen de la misèria, la fam, els conflictes, les guerres i altres circumstàncies que els obliguen a buscar sort en un altre món. I si això ja és difícil d'assumir per a qualsevol persona, quan arriben a la costa atlàntica o mediterrània estan a mercè de màfies que s'aprofiten del "desig" de marxar i de la dificultat mateixa de l'empresa per demanar sumes desorbitades de diners per permetre'ls creuar la frontera.

Les formes més comunes de creuar la frontera sud són via mar (arribant a les Canàries, la costa andalusa, i en alguna ocasió per les illes Balears), o per terra (via Ceuta i Melilla). Veiem primer què passa a les persones africanes que intenten entrar per mar. La manera més habitual, fins fa uns anys, és la utilització d'embarcacions rudimentàries i velles, anomenades pasteres, o de llanxes de motor, que s'utilitzen en trajectes més curts entre les costes del nord d'Àfrica i les gaditanes. En l'altra via, la terrestre, les persones que la volen creuar es troben amb un doble mur de reixes i concertines (filferro amb pues o amb ganivets) que han de saltar amb escales rudimentàries que construeixen elles mateixes. I la sort que pateixen uns i altres, tot i les diferències, acaba sent la mateixa. Es troben amb l'Europa Fortalesa, la que aplica una política d'aïllament davant de tercers països, particularment en drets d'asil i en emigració irregular.

En els viatges per mar de llarg recorregut (de Mauritània a Canàries, per exemple), les condicions són molt precàries. Els emigrants poden arribar a estar al mar durant més d'un mes, en embarcacions plenes, sense menjar ni aigua, sense unes mínimes condicions d'higiene. I per descomptat, a mercè de l'atzar i les condicions de la mar, que en moltes ocasions es cobra la vida de totes les persones emigrants. Cal dir que la situació es complica quan les persones que hi viatgen són infants, dones embarassades, o gent que arrossega alguna malaltia. Per desgràcia, la vigilància marítima per part dels països de sortida i d'arribada frustra els intents i són poques les pasteres que arriben a costes de l'Estat espanyol. Quan els emigrants són trobats en aigües de l'Estat espanyol, l'obligació és donar-los assistència i atenció mèdica, i són traslladats als centres d'estada temporal d'immigrants (en breu explicarem què són els CETI). És en aquest moment quan aquestes persones emigrants sofreixen els abusos de poder que ens interessen en la nostra anàlisi, ja que és en la detenció o l'internament on trobem abusos de poder policials. Però abans veurem què els passa amb les altres vies per entrar.

L'altra manera d'entrar és a través de l'estret de Gibraltar, que en els punts de les dues costes no passa dels 16 km i que, per tant, es pot creuar amb relativa facilitat amb una llanxa motora. Els inconvenients són diversos. Per una banda, van a altes velocitats, i en molts casos fugen de la persecució de les patrulles de vigilància d'ambdós països, arriscant així les seves vides. A més, els emigrants no són portats fins a la mateixa costa, sinó que els fan llançar-se a l'aigua perquè hi arribin nedant. És en aquest moment quan es juguen realment la vida, ja que molts no saben ni nadar. Un cop a terra, a córrer per no ser atrapats per la policia. És habitual, passejant per aquelles costes, trobar-se peces de roba vella, armilles salvavides, sabates... i racons plens de brossa on els emigrants s'amaguen durant les primeres hores.

Si bé aquestes dues maneres d'entrar han estat de les més habituals, en els darrers anys els intents d'entrar per Ceuta i Melilla han augmentat considerablement fins a l'actualitat, quan les mesures preses pel Govern de l'Estat espanyol han posat, altra vegada, la frontera sud en el punt de mira dels defensors dels DDHH i d'altres organismes internacionals pel tracte que pateixen les persones que intenten entrar. Els emigrants han d'esperar durant mesos en campaments precaris i improvisats, prop de les tanques, per intentar creuar les dues tanques quan es donin les condicions adequades. En aquest camí, es troben primer amb la persecució de la gendarmeria marroquina, i si arriben a la tanca, han d'arribar a dalt, creuar com puguin les concertines, i evitar després que els detinguin els policies encarregats de custodiar la frontera espanyola.

Ara analitzarem quins són els abusos que es cometen, de manera més habitual, sobre els emigrants que intenten entrar a Europa, observant només els que impliquen directament o indirectament les forces de seguretat de l'Estat espanyol i deixant de banda tot els abusos comesos, per exemple, per la gendarmeria marroquina. El primer que cal remarcar és la vulneració del "dret a la lliure circulació", que es troba recollit a la Declaració Universal de Drets Humans de

1948, que en el seu article 13 estableix que “tota persona té dret a circular lliurement i a escollir la seva residència en el territori d’un Estat”. Per tant, les persones que han aconseguit passar la frontera podrien moure’s a qualsevol punt de l’Estat, però la realitat és que són retingudes als CETI, que s’han convertit en centres de retenció il·legals, ja que es prohibeix als emigrants moure’s a la península (APDHA: 24). Abans de seguir, matisarem que a partir d’ara centrarem la mirada en el que succeeix a la zona fronterera de Ceuta i Melilla, ja que els últims esdeveniments ens obliguen a posar la mirada en la reiterada vulneració de DDHH i els constants abusos d’autoritat i tractes xenòfobs i racistes que es donen en aquell indret del món, considerat en l’actualitat com una de les fronteres més perilloses del planeta.

Primer cal que ens posem en situació. Després de l’aprovació, l’any 1985, de la Llei d’estrangeria, es posava la primera pedra de l’Europa Fortalesa, i amb l’adhesió de l’Estat espanyol al Tractat de Schengen i la seva aplicació a partir del 1995 és quan realment es tanquen fronteres i es comença la construcció de les tanques de la vergonya. Aquestes han estat en constant reforçament, tant tecnològic com en efectius policials. El següent pas va ser construir dos CETI, que segons el Ministerio de Empleo y Seguridad Social són “establecimientos de la Administración Pública, concebidos como dispositivos de primera acogida destinados a conceder servicios y prestaciones sociales básicas al colectivo de inmigrantes y solicitantes de asilo que llegan a alguna de las Ciudades Autónomas” (www.empleo.gob.es). Si bé els centres són oberts, és a dir, les persones emigrades que s’hi troben poden entrar-hi i sortir-ne quan vulguin, no els deixen moure’s de les dues ciutats, Ceuta i Melilla, que passen a convertir-se en ciutats presó. Això és així perquè aquestes ciutats no van entrar a l’espai d’actuació del Tractat de Schengen, que, com hem dit, permet la lliure circulació entre els estats que el firmaren. A més, la falta de regulació fa que no hi hagi límit de permanència en aquests centres, de manera que hi ha persones que hi han estat durant anys. Ahora, trobem una sobrepoblació dels mateixos centres, fet que crea diversos problemes d’higiene i de falta d’atenció primària, que s’agreugen en persones amb més vulnerabilitat, com les dones, que pateixen una doble situació d’abús, tant per part dels emigrants com per part de les forces de seguretat de l’Estat (APDHA: 25, 26).

Després dels fets del 2005, en què moriren 14 emigrants per arma de foc (APDHA: 26), el reforç de la zona fronterera amb Ceuta i Melilla ha estat espectacular. Almenys s’hi han invertit 33 milions d’euros, que com veurem no han servit per solucionar el problema de l’emigració, ja que en lloc d’atacar el problema real, s’han gastat els diners de tots en tanques més altes, en concertines, en forces policials. I així hem arribat al 2014, quan la història s’ha tornat a repetir.

Però, realment, quan es produeixen els abusos de poder és en els moments en què les persones emigrants intenten entrar, en el moment de la detenció i, recentment, en les anomenades “devolucions en calent”. Per veure aquesta sèrie de situacions partirem dels fets ocorreguts durant l’inici de l’any passat.

El dia 15 de gener al matí es va produir la primera entrada massiva de persones emigrants a l'Estat espanyol per Melilla, on unes 300 persones van intentar saltar la tanca i una seixantena ho van aconseguir. D'aquestes persones, unes 25 es van tancar a la teulada d'un pis de la ciutat, i només van accedir a sortir-ne quan se'ls va prometre que serien portades al CETI, que començava l'any amb unes 900 persones, el doble de la seva capacitat (www.politica.elpais.com¹). Aquella mateixa nit, i segons l'ONG Prodein (www.politica.elpais.com²), s'efectuaren "devolucions en calent", és a dir, es retornaren les persones emigrants que havien passat la tanca al Marroc sense els procediments legals que acompanyen aquestes situacions. Concretament, aquestes pràctiques violen l'article 3 del Conveni europeu de DDHH, i a més són incompatibles amb el Codi de fronteres de Schengen (APDHA: 43). Però aquest no va ser l'únic intent del mes de gener, sinó que en va haver-hi un altre encara més massiu el dia 22, quan unes 800 persones intentaren creuar la línia "vermella" (www.politica.elpais.com³).

La mateixa línia que el dia 6 de febrer van creuar moltes persones emigrants a Ceuta, on es desencadenaren una sèrie de successos que ara explicarem. Començarem aquest tràgic relat amb les paraules d'una de les persones emigrants que hi eren, recollides per Ca-minando Fronteras en un informe d'anàlisi dels fets del dia 6, i de les quals se'n fa ressò APDHA (APDHA: 40):

"He visto morir a tres personas, y las tres personas han recibido balas como yo, una en la mandíbula, con un punto de sutura. Tiraban a las cabezas, y después de tirar echaban gases lacrimógenos en el agua, eso es lo que mataba a más gente puesto que la gente, pierdes conocimiento, y bebes agua (...)."

Amb aquestes dures paraules veiem part dels abusos a què foren sotmesos els emigrants. Però abans de seguir farem una breu explicació del que succeí. El dia 6 de febrer de 2014, unes 300 persones sortien dels boscos propers a la tanca i arribaven a la zona de la platja de Tarajal (Ceuta). Mentre la gendarmeria marroquina en detenia un centenar, la resta es llançava a l'aigua per superar l'espigó que s'havia instal·lat per evitar l'entrada nedant. És llavors quan la Guàrdia Civil va començar la seva actuació. Els testimonis relaten que els agents els començaren a disparar amb pilotes de goma a la cara i als flotadors que duïen, i alhora llançaven gasos lacrimògens a l'aigua. Això ho feien des de terra i des d'una llanxa de motor de la mateixa Guàrdia Civil. Queda clar que l'ús de material antidisturbis era totalment desproporcionat a "l'amenaça" que suposaven els que creuaven nedant, i com hem vist, això vulnera l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986 i és un clar abús de poder per part dels agents que eren aquell dia a Tarajal. El resultat foren 15 morts. Tot i que les primeres notícies parlaven de 9 morts (www.politica.elpais.com⁴), les xifres van anar augmentant, fins que el dia 15 de febrer les autoritats recuperaven els últims dos cossos a les costes espanyoles (www.politica.elpais.com⁵).

Després d'això, ni a l'aigua ni una vegada a territori espanyol, la Guàrdia Civil no va oferir cap ajuda; per contra, la violència va continuar. Els agents van colpejar els emigrants que volien pujar a l'espigó o arribar a la platja utilitzant la culata de les seves armes (APDHA: 42), i els que aconseguiren arribar van ser tornats al Marroc, i això és il·legal².

Davant d'un fet tan greu com aquest, les autoritats acostumen a llançar pilotes fora, a culpar les víctimes i a manipular i tapar els fets reals perquè els mitjans de comunicació facin la resta. Vegem, doncs, quines reaccions es donaren, tant per part del Govern i les seves forces policials, com la versió de les organitzacions i els col·lectius que defensen el drets de les persones emigrades.

El mateix dia, la reacció per part del delegat del Govern a Ceuta, Francisco Antonio González Pérez, va ser tot un seguit de declaracions a *El País* que, si més no, contradiuen molt les primeres versions de testimonis, col·lectius i entitats socials. Segons ell, els emigrants van fer servir una agressivitat insòlita quan es dirigien a la tanca, "lanzando piedras contra los agentes y demostrando una actitud muy violenta", i per això els guàrdies civils van utilitzar material antidisturbis per dissuadir-los. Segons González, els danys van ser alguna contusió i alguns desperfectes en cotxes; fins i tot afirma que van bolcar-ne un. Va ser llavors quan es van dirigir a la zona de la platja de Tarajal per passar l'espigó. Si assumíssim que aquests fets són certs, com és que un cop a l'aigua podien llançar pedres, bolcar vehicles i contusionar ningú? Segons la Guàrdia Civil, van entrar a l'aigua pegant-se entre ells, "pisándose unos a otros", i alguns morien "en la misma orilla". Tractaven els emigrants com animals rabiosos, quan són persones que fugen de la misèria, o d'alguna persecució política, de gènere, etc. Així, a partir de l'atestat fet per la mateixa Guàrdia Civil, les conclusions de González a les poques hores són que "no sé si pensaban que había menos profundidad o que no sabían nadar, pero es obvio que eso lo provoca la desesperación y esa salida masiva al mar ha sido lo que ha provocado el ahogamiento". A més, arrodoneix les seves declaracions afirmant que ningú no havia aconseguit arribar a l'Estat espanyol i que, per tant, no s'havien fet deportacions il·legals (www.politica.elpais.com⁴).

Després de diverses declaracions en aquest sentit, el ministre d'Interior, Jorge Fernández Díaz, feia unes declaracions el 13 de febrer en què reconeixia part del que va passar: "23 personas van arribar a la part espanyola de la platja, algunes d'elles auxiliades per l'institut armat, moment en què, de manera immediata, van ser rebutjades i se'n van fer càrrec les forces marroquines de les quals havien escapat i que les estaven reclamant" (*La Directa*, núm. 350).

L'endemà la portaveu del Govern deia que l'actuació va ser "proporcionada y con respeto a los derechos fundamentales de los inmigrantes". A més, va fugir d'estudi quan se li preguntava per les deportacions, i va tenir la indecència de justificar aquesta pràctica il·legal dient que ja es realitzava des del 2005, quan governava Zapatero (www.politica.elpais.com⁶). No només no busquen responsables

d'aquestes pràctiques, sinó que les justifiquen dient que fa anys que es fan, com si això fos quelcom normal, trencant la legalitat espanyola i internacional. Sembla mentida que després la mateixa portaveu del Govern faci declaracions enaltint les lleis i la constitució en altres temes. Aquesta és la seva (in)justícia.

Segons l'APDHA, tant el delegat del Govern com el director general de la Guàrdia Civil van negar en un primer moment que s'haguessin utilitzat materials antidisturbis, per després rectificar i dir que els havien usat però a la tanca (APDHA: 42, 43), com bé deia González. Després van culpar de la violència els emigrants i van oferir vídeos manipulats dels fets. En definitiva, una allau de males intencions, contradiccions i mentides, per tapar uns fets que tingueren ressò i posaren un cop més la frontera sud i l'Estat espanyol en el punt de mira internacional. El dia 14 de febrer, la comissària d'Interior de la Comissió Europea, Cecilia Malmström, expressava la seva "preocupació" pels trets amb bales de goma i exigia explicacions. Però el Govern va voler demostrar amb fets les seves intencions (www.politica.elpais.com⁶). Al cap d'un parell de setmanes ja estava dient que volia obrir negociacions amb el Marroc per "regularitzar" les "devolucions en calent", i poc després el PP vetava que el Congrés comencés una investigació sobre els fets de Tarajal. Cap dimissió, cap destitució, cap responsabilitat.

Mentrestant, a la frontera sud no paraven d'haver-hi diversos intents per entrar. El mateix dia 7 de febrer, un dia després dels fets de Tarajal, 1.400 persones en diversos grups ho intentaven de matinada (www.politica.elpais.com⁷). I així seguirà, per desgràcia, fins que no s'eliminin les fronteres i els estats-nació-capitalistes, generadors de desigualtats i injustícies.

Referències

1. Article 174 del Codi penal de l'Estat espanyol: "1. Comete tortura la autoridad o funcionario público que, abusando de su cargo, y con el fin de obtener una confesión o información de cualquier persona o de castigarla por cualquier hecho que haya cometido o se sospeche que ha cometido, o por cualquier razón basada en algún tipo de discriminación, la sometiére a condiciones o procedimientos que por su naturaleza, duración u otras circunstancias, le supongan sufrimientos físicos o mentales, la supresión o disminución de sus facultades de conocimiento, discernimiento o decisión o que, de cualquier otro modo, atenten contra su integridad moral. El culpable de tortura será castigado con la pena de prisión de dos a seis años si el atentado fuera grave, y de prisión de uno a tres años si no lo es. Además de las penas señaladas se impondrá, en todo caso, la pena de inhabilitación absoluta de ocho a 12 años. 2. En las mismas penas incurrirán, respectivamente, la autoridad o funcionario de instituciones penitenciarias o de centros de protección o corrección de menores que cometiere, respecto de detenidos, internos o presos, los actos a que se refiere el apartado anterior."

Capítol II, "Deures en relació amb la ciutadania", del Codi d'ètica de la Policia de Catalunya: "Article 23. Les autoritats i les persones membres de les policies de Catalunya fan seva la defensa de la prohibició internacional i estatal de la tortura i els tractes cruels, inhumans o degradants. A aquest efecte, assumeixen el deure d'impedir qualsevol d'aquestes practiques i, en el cas que es produeixin, d'informar immediatament els superiors jeràrquics i el Ministeri Fiscal."

Article 22, "Principios Generales", del Codi ètic del Cuerpo Nacional de Policía: "1. La policía no infligirá ni tolerará ningún acto de tortura, trato o pena inhumana o degradante y evitará cualquier práctica abusiva o discriminatoria. Ninguna situación puede justificar dichos actos. Se entenderá por tortura cualquier acto violento, físico o psíquico, realizado contra una persona que se encuentre bajo custodia policial con la finalidad de obtener una información o confesión, castigarla por un hecho cualquiera o simplemente que sea reflejo de un acto discriminatorio."

2. Vulnera l'article 58 LO 4/2000 i l'article 23 RD 557/2011 per als procediments de devolució, els articles 16 i següents de la Llei 12/2009 per a la sol·licitud d'asil, els articles 12 i 13 de la Directiva europea 2008/115/CE respecte a les garanties formals en tot procés de retorn, o l'article 4 del Protocol núm. 4 del CEDH quant a la prohibició d'expulsions col·lectives de persones estrangeres.

BIBLIOGRAFIA

APDHA. Informe *Derechos Humanos en la Frontera Sur*. 2014.

Barbero Santos, Marino. "El respeto de los derechos humanos: Grandeza y servidumbre de la actividad policial". *Cuadernos de la Facultad de Derecho* (Illes Balears), vol. 11, 1985.

Campanya Presó=Tortura. "Publicación de apoyo a presxs en lucha". Març 2014.

Codi d'ètica de la Policia de Catalunya.

Código Ético del Cuerpo Nacional de Policía.

GEPC. *Una propuesta alternativa de regulación del uso de la fuerza policial*. Documentos 13, maig 2012.

Giddens, Anthony. *Consecuencias de la modernidad*. Alianza, Madrid, 1993.

Jar Couselo, Gonzalo. "El papel de la policía en una sociedad democrática". REIS 85/99, p. 199-220, 1999.

Migreurop España. *La protección de los derechos de las personas migrantes en Europa: España*. Novembre 2012.

Sabaté Delgado, Juli. "La profesión policial en España: Un análisis sociológico". *Papers. Revista de Sociologia* (Barcelona), vol. 21, 1984.

Soddu, Pietro. *Ceuta y Melilla: gestión fronteriza, derechos humanos y seguridad*. 2006.

Tarrío, Xosé. *Huye, hombre, huye. Diario de un preso FIES*. LA LLEVIR-VIRUS, Barcelona, 1997.

Torrente, Diego. "Investigando a la policía". REIS 59/92, p. 289-300, 1992.

Women's Link Worldwide. Informe *Mujeres en los CIE. Realidades entre rejas*. 2012.

BIBLIOGRAFIA WEB

<http://www.carceligualtortura.org>

<http://tanquemelscies.blogspot.com.es>

<http://politica.elpais.com>

http://www.apdha.org/media/frontera_sur_2014_web.pdf

<http://www.womenslinkworldwide.org>

http://www.ertzaintza.net/wps/portal/ertzaintza!/ut/p/c5/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gXDydTo2AzN0tLE9dAdxNzDxdzAwgAykeaxRvgAI4GBHSHg-wzi_f38QwzDTR2dHc0CXX28gkMdDKEqQDL4zHfzyM_N1W_IDfCIMvEUREAQNwh_Q!!/dl3/d3/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnZ3LzZfREhCNTJTNkY5OTRFUUC0N01PNzAwMDAwMDA!

http://noticias.lainformacion.com/espana/la-mayoria-de-los-jefes-de-la-policia-nacional-carece-de-estudios-universitarios_ztWy1dgT3UV6GBOZ6uLUP6

http://www.eldiario.es/catalunya/delegacion-diputados-CIE-Zona-Franca_0_216628504.html

http://www.empleo.gob.es/es/Guia/texto/guia_15/contenidos/guia_15_37_3.htm

¹http://politica.elpais.com/politica/2014/01/15/actualidad/1389787975_628517.html

²http://politica.elpais.com/politica/2014/02/04/actualidad/1391498812_161962.html

³http://politica.elpais.com/politica/2014/01/22/actualidad/1390410817_615609.html

⁴http://politica.elpais.com/politica/2014/02/06/actualidad/1391678431_535759.html

⁵http://politica.elpais.com/politica/2014/02/15/actualidad/1392476328_630955.html

⁶http://politica.elpais.com/politica/2014/02/14/actualidad/1392414660_718370.html

⁷http://politica.elpais.com/politica/2014/02/14/actualidad/1391782396_168179.html

Què és la Plataforma Pedro Álvarez?

Membre col·laborador de la Fundació Pedro Álvarez,
Gener de 2015

La Plataforma Pedro Álvarez es una agrupación de personas y asociaciones muy diferentes entre sí que en el momento de la exculpación del policía asesino de Pedro se pusieron manos a la obra **de forma espontánea** para reivindicar que se aplicase justicia a la muerte de Pedro. De esta plataforma nació también la ACAP (**Asociación Contra los Abusos del Poder**), que llegó a reunir a más de 20 agrupaciones, artistas y familias afectadas y que llegó a organizar una manifestación de más de 2.000 personas. Diversas presiones de toda índole han intentado siempre disolver la ACAP pero hoy todavía funciona, a pesar de que la familia y los amigos de Pedro están más centrados en defender el propio caso en cuestión.

Acto final manifestación "18 años sin Pedro"

Aquí presentamos un resumen cronológico de la lucha de la ACAP y la Plataforma Pedro Álvarez, y de las cosas que han conseguido remover, a pesar de que la mayoría de lo conseguido es **palabrería vacía, una táctica que se basa en nuestro desgaste**. Pero de sus injusticias sacamos nuevas fuerzas para seguir

adelante y para exigir que la justicia sea democrática (que no lo es) y se reparta para todos por igual.

15 diciembre 1992. Pedro Álvarez es asesinado.

17 diciembre 1992. José Manuel S. F., policía nacional, es detenido como presunto asesino de Pedro. Decretado el secreto de las investigaciones y Yolanda, novia de Pedro, pasa a “custodia policial”.

23 diciembre 1992. El policía es puesto en libertad.

15 enero 1993. Concentración de 1.000 personas en el lugar de los hechos, donde se depositan miles de flores.

28 enero 1993. Concentración de más de **2.000 personas** en la Verneda, el barrio de Pedro, y cierre de comercios. Se solicita solidaridad en el Consejo del Distrito.

31 enero 1993. Se habla con **Pasqual Maragall**, entonces alcalde de Barcelona, que se compromete a pasar el tema a su regidor. **Hoy todavía no ha dado respuesta.**

6 marzo 1993. Encierro de 30 personas durante 24 horas en la iglesia de Sant Martí de Provençals. 200 más se congregan en la puerta para solidarizarse con el caso.

7 marzo 1993. Concentración de 800 personas.

10 marzo 1993. Manifestación de más de 500 personas ante el Gobierno Civil de Barcelona, que, a pesar de las cartas reclamando información de diversas asociaciones vecinales y colegios, todavía no ha contestado.

26 abril 1993. Concentración de 400 personas por el aniversario de Pedro.

13 mayo 1993. Cadena humana de 500 personas que une los juzgados con la comisaría de L'Hospitalet.

17 junio 1993. Jordi Portabella (diputado en el Parlamento de Catalunya por ERC) presenta una **pregunta** sobre el caso, **rechazada por “defecto de forma”**.

11 diciembre 1993. Encierro de familiares en la iglesia de Sant Martí de Provençals.

12 diciembre 1993. Concentración de 700 personas.

15 diciembre 1993. Quema simbólica de pistolas de cartón en L'Hospitalet en protesta por la ineficacia policial. **1.000 personas** asisten a la protesta.

26 abril 1994. Acto floral y concentración de 300 personas en el lugar de los hechos. Pedro cumpliría 22 años.

11 septiembre 1994. Manifestación en el centro de Barcelona de 200 personas.

15 diciembre 1994. Concentración “Dos años sin Pedro” de 400 personas ante el Gobierno Civil.

16 marzo 1995. Concentración ante la Audiencia Provincial de Barcelona de 100 personas que exigen justicia.

30 marzo 1995. Gran manifestación en el centro de Barcelona de 1.000 personas.

26 abril 1995. Acto floral y nueva concentración. Pedro cumpliría 23 años.

11 septiembre 1995. Manifestación en el centro de Barcelona y **diálogo con Jordi Pujol**, que “no tiene competencias”.

21 octubre 1995. Más de 2.000 personas se unen para protestar contra los abusos de poder (insumisos, okupas, sexismo, precariedad laboral...).

15 diciembre 1995. Concentración de 500 personas delante del Gobierno Civil de Barcelona bajo el lema “Policía asesina”.

11 septiembre 1996. Se vuelve a dialogar con Jordi Pujol y vuelve a decir que no tiene competencias.

2 diciembre 1996. Juan José Álvarez, padre de Pedro, inicia una **huelga de hambre**, que se prolonga hasta el 15 de diciembre, para pedir la reapertura del caso.

16 diciembre 1996. Entrega de 5.000 firmas que exigen la reapertura del caso. Se necesitan 50.000 para presentar una moción parlamentaria, y se siguen recogiendo.

10 febrero 1997. Se vuelve a reabrir el caso por las presiones sociales con nuevas líneas de investigación.

15 diciembre 1997. Nueva manifestación “5 años sin Pedro”.

24 junio 1998. El caso pasa a manos de la Guardia Civil, aunque el cambio no aporta nada.

15 diciembre 1998. “6 años sin Pedro”, nuevos actos y concentraciones.

15 diciembre 1999. “7 años sin Pedro”, nuevos actos y concentraciones.

28 septiembre 2000. La Audiencia Provincial de Barcelona vuelve a archivar el caso.

15 diciembre 2000. Nueva manifestación frente a la Audiencia Provincial de Barcelona.

2000-actualidad. Cada año se inicia una campaña que los medios globales de comunicación silencian, pero que existe, y que comienza el 11 de septiembre y acaba el 15 de diciembre. Cada año acuden a la manifestación entre 500 y 1.000 personas, y siguen colaborando numerosos colectivos, artistas y personas anónimas.

(http://plataformapedroalvarez.com/?page_id=182)

COMUNICAT CAMPANYA DESEMBRE 2014

Plataforma Pedro Álvarez

Un any més estem aquí, i recordem amb nostàlgia i ràbia els 22 anys de l'assassinat de Pedro Álvarez a mans d'un Policia Nacional a l'Hospitalet. Però, per desgràcia, durant aquests anys han sigut moltes les víctimes que han compartit el mateix botxí, algun membre dels cossos i forces de seguretat, portin el color i la bandera que sigui. Persones innocents, i això és un fet constatable. Pedro Álvarez, Bolan, Jonathan Carrillo, Mustaf, Sergio Escobar, Yassir, Wandy Ferreira, Andrew Robert, Juan Pablo Torroija, Juan Antonio Tirado, Patri, Yolanda, Toni Cordero, Juan Andrés Benitez, Alik.

I aquest mateix any han seguit les víctimes, i els abusos de poder han continuat amb total impunitat. Pallisses a interns del CIE de Zona Franca l'1 de gener de 2014, i per haver denunciat unes pallisses rebudes la nit anterior. Morien 15 emigrants a la platja de Tarajal, a Ceuta, a causa del tret de bales de goma i gasos lacrimògens quan una seixantena de persones volien creuar una frontera. A les presons segueixen els assassinats penitenciaris, com per exemple el d'Orka, que moria per desatenció mèdica a la presó d'Aranjuez. I així podríem estar tot el dia perquè els abusos de poder augmenten amb la seva crisi, la que ens fan patir a totes, i a sobre ens roben cada vegada més i més llibertats. Ens volen matar ofegats. Però no podran.

I com sempre les preguntes són les mateixes: en quantes morts s'ha aclarit el cas? Si en tots ells algun policia hi estava imputat com a "presumpte" assassí, com és que han sortit tots al carrer? Per què les investigacions estan plenes d'amenaques a familiars i propers, i d'irregularitats en el procés?

La resposta parla per si sola. Es protegeixen entre ells, tapen els seus delictes, s'encobreixen. Això provoca una impunitat brutal i una indefensió total per part de la població. Les persones que formen el propi cos es retroalimenten d'un suposat sentiment de superioritat que es veu reflectit, a diari, en tots els pobles i barris. Actituds de prepotència, amenaces i abusos que passen desapercebuts per tothom, i que acaben sent assumits com a normals. Actituds, que al ser permeses pels superiors, fan que els agents acabin actuant per sobre de la seva pròpia legalitat i al final passa el que passa, acaben morint persones innocents.

La culpa la podríem buscar a molts llocs, però està clar que la voluntat política per afrontar els abusos policials és nul·la, la judicial inexistent, i la policial segueix servint els seus amos i rebent indults pels seus abusos i tortures. Davant d'aquest panorama, familiars i amics de les víctimes han trobat i seguiran trobant la força en la solidaritat. Perquè davant de l'immobilisme dels polítics, l'únic que podem fer és denunciar públicament tots aquests casos, traient a la llum el cinisme del poder. Ja és hora que els assassins d'uniforme que segueixen al carrer paguin pels seus crims.